Discurs educatiu decolonial: el cant de les sirenes

written by Roseli R. Mello | 4 de February de 2023

El dret a una educació de qualitat per a tots és un dels objectius de l'ONU per al 2030, és a dir, que garantisca l'aprenentatge crític de continguts lingüístics, científics, artístics, matemàtics, perquè això pot ajudar a cada persona a dirigir la seua vida amb llibertat i sense violència. En els darrers anys, els atacs a la ciència per part de moviments terraplanistes i que també ataquen la democràcia, amb les *fake news* com a principal vehicle, s'han convertit en un dels desafiaments que poden obstaculitzar aquest èxit. Es tracta de moviments negacionistes que qüestionen la ciència i els seus constructes: el moviment antivacunes n'és un exemple. Però també hi ha un tipus de terraplanisme que qüestiona la possibilitat que l'educació es base en evidències científiques, com ja s'ha abordat en un dels articles d'aquest diari.

A Llatinoamèrica, actualment, arriben i es desenvolupen enfocaments teòrics que qüestionen l'ensenyament de continguts rellevants, proposant abandonar allò que és universalista. És un cant de sirena. En lloc d'emprendre una educació crítica i reflexiva, es limiten a proposar la "substitució de narratives". Aquest és el cas d'alguns

discursos autodenominats *decolonials*, que sota aquest tipus d'argumentació impedeixen que xics i xiques tinguen accés a un aprenentatge crític i de qualitat a les escoles. L'al·legació que fan servir és fràgil: afirmen que aquests coneixements són d'origen europeu i, per això, colonials. Amb aquesta perspectiva, el resultat que aquest discurs produeix és greu per a la ciutadania: analfabetisme lingüístic, matemàtic, científic i artístic.

Com recorda Amartya Sen, el coneixement matemàtic, lingüístic, científic i artístic s'ha construït al llarg dels segles mitjançant la interlocució entre diferents cultures. **També adverteix com la identitat alimentada per la relació complementària amb el colonitzador, ja siga divinitzant-ho o demonitzant-ho, és perversa.** Comprén totes dues com a cares d'una mateixa moneda: la dependència i la distorsió de la pròpia imatge. Paulo Freire ja ho havia advertit a la seua Pedagogia de l'Oprimit i a la seua Pedagogia de l'Esperança. **Al seu llibre Pedagogia de l'esperança, Freire reafirma explícitament el valor de la ciència, de l'escolarització i de la democràcia.**

[Imatge: GetArchive]